

[Bernhard Baunsgaard]

grund til at bevare netop dette kartotek. Jeg mener, at vi har et meget stort hensyn at tage til de mennesker. De er totalt uskyldige, og der er ingen grund til at bevare et kartotek, som de føler stærkt tyngende.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges med 80 stemmer mod 62.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Om denne vedtagelse vil der nu blive givet meddelelse til justitsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

23) Første behandling af lovforslag nr. L 214:

Forslag til lov om bemyndigelse til energiministerens vedrørende naturgasprojektets gennemførelse.

(Fremsat 25/5 83).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Løvig Simonsen (S):

Socialdemokratiet kan kun stærkt beklage, at energiministeren fremsætter dette lovforslag. Lovforslaget bringer provisorietiden i erindring, og det er faktisk tragisk, at det i dag er en minister for det parti, som dengang bekæmpede et styre, der regerede ved bemyndigelser, som nu fremsætter dette bemyndigelseslovforslag. Socialdemokratiet finder også, at lovforslaget er unødvendigt og skadeligt for projektet. Når man ser på, hvilke områder bemyndigelsen dækker, og inddrager bemærkningerne i den samlede overvejelse, ser man, at en tilslutning til vort lovforslag, nr. L 199, vil løse de nuværende problemer på en meget mindre dramatisk måde.

Vi er selvfølgelig enige med ministeren i, at naturgasprojektets udvikling skal følges nøje, og at der skal justeres efter de ændrede vilkår, som viser sig hen ad vejen. Dette var bl. a. årsagen til, at vi sidste år udvidede gasettet til også at omfatte Midt- og Nordjylland. At Komgas I/S er enig i disse synspunkter, fremgår med al ønskelig tydelighed

af formandens, amtsborgmester Axel Jørgensens, beretning sidste gang:

»Vender vi tilbage til vort eget samarbejde, herunder samarbejdet med D.O.N.G., så mener jeg, at hovedemnerne for drøftelserne på såvel politisk som administrativt plan bør være for det første en samlet økonomisk overvågning af projektet, herunder en nøje beskrivelse af, hvordan de økonomiske beregninger er foretaget, således at vi hele tiden kan vurdere, om realisering af planerne afviger fra det planlagte. Men lad mig også gøre opmærksom på, at sådanne ændringer ikke forudsætter en bemyndigelse af det omfang, ministeren ønsker.«

Vi beklager som sagt i socialdemokratiet, at energiministeren fremsætter dette forslag. Det er unødvendigt. Der står en masse om bål og brand, men intet om, hvad ministeren vil. Hvis der er så store problemer, som energiministeren giver udtryk for, hvorfor har ministeren så ikke foretaget sig noget før nu, og hvad er det egentlig, ministeren vil? Hele vinteren og foråret har ministeren vidst, at socialdemokratiet stod bag ham, hvis han gjorde det rigtige i sagen om salget til storkunderne, men ministeren valgte tavshed.

Man kunne få den tanke, at lovforslaget skal bruges til at sætte D.O.N.G. ud af spillet. Der skal nu ansættes eksperter i energiministeriet til at vurdere og fremkomme med forslag vedrørende naturgasprojektet. Er der ikke tale om, at ministeren nærer mistillid til de oplysninger, han får fra henholdsvis D.O.N.G. og de regionale selskaber? En mistillid, som også udtrykkes ved, at såfremt man ikke vil rette sig efter ministerens afgørelse, så trues bestyrelsen med bødestraf.

Der er en skrigende modsætning mellem den mistillid, lovforslaget er udtryk for, og det forhold, at energiministeren i sin energipolitiske redegørelse forleden skrev:

»Naturgasprojektet er i sit grundlag et samarbejde mellem kommunerne og staten. Kommunernes positive medvirken er fortsat nødvendig for at nå de forudsatte resultater.«

Jeg tror ikke, at ministeren med sit forslag opmuntrer kommunerne til positiv medvirken, tværtimod. Fristen for revision af loven, den 1. december 1983, er en trussel mod selskaberne, det er at lægge gift for samarbejdet inden for projektet.

Ministeren har gentagne gange her i folketinget udtrykt ønske om et bredt samarbejde

[Løvig Simonsen]

om energipolitikken, et ønske, socialdemokratiet deler. Men det kan undre, at energiministeren ikke udnytter de muligheder, der er for et samarbejde. I den sidste uges debat om energipolitiske spørgsmål har flere partier udtrykt ønske om og vilje til fælles samarbejde. Jeg erkender naturligvis, at det kan være svært for energiministeren, når man erindrer sig hr. Lennart Larsons og hr. Emmert Andersens udtalelser. Men de interne energipolitiske problemer, der kan være i regeringspartierne eller hos enkeltpersoner i de 4 regeringspartier, løses ikke ved en bemyndigelseslov. En sådan lov udsætter kun en varig løsning. Jeg vil derfor bede ministeren lytte til, hvad bl. a. fru Lone Dybkjær og hr. Steffensen sagde under debatten om den energipolitiske redegørelse, for her var der tilslutning til principperne i naturgasprojektet.

Vi i socialdemokratiet vil endnu en gang henvise til vort lovforslag nr. L 199 som det forslag, der løser de nuværende problemer, som sikrer D.O.N.G.s status som et kommercielt dynamisk selskab, og som endelig sikrer et godt samarbejde med de regionale selskaber og dermed med de deltagende kommuner. Lovforslaget er ikke ministerens livret, det forstår jeg godt, man kan jo heller ikke få budding hver dag. Lad os derfor prøve, om vi kan finde en anden løsning, men det haster, hr. minister ...

Anden næstformand (Mette Madsen):

Man taler ikke direkte til medlemmerne.

Løvig Simonsen (S):

Undskyld.

Jeg skal med disse få bemærkninger sige, at socialdemokratiet på baggrund af de bemærkninger, vi kommer med her, ikke kan støtte lovforslaget. Det er unødvendigt og det er skadeligt. Lovforslaget er efter vores opfattelse også udtryk for, at ministeren er inde på en kollisionskurs, som vi gerne vil advare imod. Vi vil gerne fortsat have et samarbejde om en fælles løsning, men som sagt: det haster.

Annelise Gottfredsen (KF):

I juraen opererer man med et begreb, der hedder forudsætninger. Disse forudsætninger kan, når man taler om aftaler, der er indgået

i henhold til disse forudsætninger, eller retshandler, være enten urigtige eller bristede, eventuelt begge dele.

Jeg skal ikke komme meget ind på, hvad vi har sagt om naturgasprojektet, dengang det blev vedtaget, fra konservativ side. Vi mente ikke, at der var tilstrækkelige oplysninger. Vi mente, at man vedtog projektet på et ufuldstændigt beslutningsgrundlag. Vi mener, at en del af de forudsætninger, det blev vedtaget på, ikke har været rigtige. I hvert fald er vi bange for, at det var sådan. Bl. a. tog man ikke højde for, at prisstigninger på området ville betyde besparelser og mindre salg. Man lyttede ikke til vore betænkeligheder, desværre, og de har vist sig ikke at være ganske uberettigede. Endvidere har man foretaget sammenligninger i forhold til oliebaseret energi, og det har heller ikke været helt i overensstemmelse med de faktiske forhold. Der er endvidere nu, ud over urigtige forudsætninger, også tale om bristede forudsætninger i løbet af projektets løbetid.

Vi er fra konservativ side klare over, at rørene ligger der, vi kan ikke pille dem op igen, projektet må køre videre. Men de bristede og svigtende forudsætninger, som har vist sig i projektets løbetid, bl. a. større omkostninger, for langsom markedsopbygning, faldende oliepriser, har forringet driftsøkonomien.

Den tidligere regering har, i de år, den har administreret naturgasprojektet, vist en utrolig sløvhed over for advarslerne. Det har ikke manglet på advarsler. Jeg skal ikke nævne dem alle, jeg vil blot henvise til en enkelt, nemlig en overordentlig fyldestgørende rapport fra Amtskommunernes og Kommunernes Forskningssekretariat, som udtrykkelig peger på tidsproblemet i forhold til rentabiliteten.

Ministeren udtaler, hvad vi jo alle ved, at projektet er meget følsomt over for ændringer i forudsætningerne. Ministeren udtaler endvidere, at fortsættes den nuværende udviklingslinje, er der reelt risiko for tab ved naturgasprojektet. Egenkapitalen og kommunernes indskud kan tabes, stat og kommuner må indfri lånene. Det er alvorlige ord, måske mere alvorlige, end vi nogen sinde før har hørt.

Baggrunden for det bemyndigelsesforslag, som nu foreligger fra ministerens side, er netop denne alvor. Selvfølgelig er det ikke

[Annelise Gotfredsen]

vores livret med en så stærk bemyndigelseslov, men det er nødvendigt. Det er måske ikke tilstrækkeligt, for ministeren siger, at den er tidsbegrænset, og det skal den også være. Vi afventer en endelig lovgivning, som forhåbentlig kommer inden alt for lang tid.

Jeg finder ikke, det er rimeligt, at socialdemokratiet i den grad vender sig mod at deltage i forsøg på at redde projektet. Vanskelighederne er alvorligt accelereret i en socialdemokratisk embedsperiode. Vi bør ikke nu vende ryggen til nok så ubehagelige, men nødvendige indgreb.

Vi har fuld tillid til, at ministeren vil administrere denne lov således, at den helst ikke kommer i anvendelse, men den er der ikke desto mindre. Vi mener, det er helt nødvendigt, at ministeren nu får disse bemyndigelser, så vi kan begynde at vende projektet til noget stabilt og noget, vi kan stole på. Jeg er helt klar over, at det er ministerens hensigt at administrere dette, så der bliver det størst mulige samarbejde mellem de implicerede parter. Vi kan anbefale dette lovforslag.

(Kort bemærkning).

Løvig Simonsen (S):

Jeg vil gerne sige til fru Annelise Gotfredsen, at vi afviser ikke at medvirke til løsninger. I sidste uge førstebehandlede man vort lovforslag nr. L 199, og jeg gjorde udtrykkelig i min tale dengang opmærksom på, at vi åbnede op for en forhandling. Men dette bemyndigelsesforslag er ikke udtryk for en forhandling, det er udtryk for et diktat.

(Kort bemærkning).

Annelise Gotfredsen (KF):

Det forslag, den socialdemokratiske ordfører henviser til, er en videreførelse af den lovgivning, som fuldstændig fjernede grunden under en rentabel finansiering i foråret i fjor, og det er givetvis ikke den form for lovgivning, vi mener er den rigtige til at redde projektet.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Vil fru Annelise Gotfredsen venligst begrunde, hvorved lovgivningen fra i fjor fuldstændig underminerede projektets økonomi?

(Kort bemærkning).

Annelise Gotfredsen (KF):

Det gør den i det omfang, den borttager en omkostningsbestemt finansiering. Det gør man ikke ved at fastsætte priserne og vilkårene, som man gør i den lovgivning.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Det må skyldes fru Annelise Gotfredsens manglende kendskab til den lovgivning, der kom sidste år. Det, der blev gennemført sidste år, ændrede ikke ved omkostningsbevidstheden i projektet. Det, der blev gennemført, var bl.a., at man maksimerede prisen, og at den ikke kunne overstige gas- og olieprisen.

(Kort bemærkning).

Annelise Gotfredsen (KF):

I det omfang en sådan maksimering ikke dækker omkostningerne, er en rentabel finansiering borttaget.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Fru Annelise Gotfredsen påstod, at det skete ved den lovgivning, der blev gennemført. Det har fru Annelise Gotfredsen ikke dokumenteret.

Lennart Larson (V):

Venstre er enig i, at det er nødvendigt at fremsætte dette lovforslag.

Et så stort projekt over så lang en tidshorisont er selvfølgelig behæftet med en hel del usikkerhed. Det seneste har vi set i dag i D.O.N.G.s egne beregninger i bilag nr. 8 til lovforslaget. Vi kan også gå tilbage til anmeldelsen til gas- og varmeprisudvalget fra august 1982, som viste et meget stort finansieringsbehov både på anlægs- og på rentesiden. Det er den store risiko, der er ved projektet, og den debat, der føres om det, der gør, at vi synes, det er vigtigt, at ministeren får denne bemyndigelse. Det er da rigtigt, at det ikke er rart, hverken for en liberal minister eller for et liberalt parti, at skulle bede om en bemyndigelse af denne art, men det er nødvendigt af frygt for, at dette projekt skal løbe af sporet.

[Lennart Larson]

Dette er en parentes i hele forløbet af naturgasprojektet, men det er en nødvendig parentes, som skal have et rigtigt fortegn for at kunne ophæves. Det er en midlertidig bemyndigelse til en analysering samt en løsning af problemerne, og det skal være afgjort inden 1. december 1983. Det skal holde projektet på sporet så længe.

Det er politisk usagligt at sige, at dette er centralistisk eller lignende. Det er en bemyndigelse for at få noget op at stå, og det er en hel overdramatisering, for det er jo ikke noget, der skal være permanent, men det er nødvendigt, at det bliver sådan.

Vi kan ikke blive ved med her i folketingset sporadisk at lappelovgive på et projekt, som er afhængigt af fysiske og økonomiske love, som ligger uden for de politiske forlig, man kan få herinde, og vi kan ikke blive ved med at hugge en hæl og klippe en tå. Jeg er enig i, at det ikke gavner at blive ved med en debat og uenighed, dels i folketingset, dels mellem D.O.N.G. og de regionale selskaber og de regionale selskaber imellem, men denne uenighed skal jo ses i lyset af projektets næsten uløselige problemer eller i hvert fald utallige problemer. Derfor er det nødvendigt, at folketingset griber ind for at få dette bragt på plads, fordi det kører med vældig fart derude. Det er, som jeg sagde før, på grund af de beviser, vi får hen ad vejen.

De forudsættelser, som vi er nogle stykker der er kommet med hen ad vejen, har vist sig at blive overtruffet meget mere, end vi havde drømt om. Jeg synes, det er forkert at føre debatten ind på personer hele tiden, for bag personer står der rådgivere, og disse rådgivere har længe kunnet se, hvilke fejl i forudsættelserne og i de bristede forudsættelser der har været. Den konservative ordfører gjorde vældig godt rede for, at når forudsættelserne ikke holder, de er forkerte eller bristede, så er man nødt til at analysere dem, så er man nødt til at få dem belyst.

Og hvad er det, vi skal have belyst? Ja, vi skal have belyst struktur, vi skal have belyst beslutning- og ansvarsproces. Vi skal have belyst statens rolle i forhold til selskaberne og selskabernes indbyrdes rolle. Vi skal have belyst, hvad kommunerne har af muligheder for forpligtelser i relation til den kommunale styrelseslov. Vi skal have belyst finansieringsgrundlaget. Vi skal se på, hvor meget den lov, som lige før blev debatteret mellem fru

Lone Dybkjær og den konservative ordfører, har betydet, for det er rigtigt, at det er administrationen af denne lov, der har gjort, at man har fjernet selvfinansieringsgrundlaget, nemlig at det skulle hvile i sig selv. Vi skal diskutere spørgsmålet om den markedsøkonomi, der er, og muligheden for at komme af med gassen og på hvilke vilkår. Vi skal diskutere investeringerne, omkostningerne, renteutviklingen, afsætningsstørrelsen for de individuelle kunder, olieprisen plus afgiften, storforbrugernes mulighed for at betale, og hvad der skal til, for at storforbrugerne vil købe gassen. Efter min formening skal der sælges meget mere gas, end vi gør i dag, netop for at få så mange omkostninger som muligt dækket ind. Vi skal se på eksport. Vi skal se på lastudjævning. Vi skal se på følsomhedsanalyse, vi skal vide noget om udviklingen i forbrug, oliepriser og forbrugerpriser.

Alle disse konsekvenser skal ministeren i gang med at analysere og holde folketingset løbende orienteret om. Hvis folketingset ikke imod forventning vil vedtage et lovforslag, som giver mulighed for at få dette i gang, så påtager folketingset sig et meget, meget stort ansvar, og så fortsætter debatten, usikkerheden, og så kommer vi så langt ud, at vi kommer ind i en uoverskuelig risiko med måske et milliardfinansieringsbeløb, som man måske ikke er i stand til at klare, og så ryger man ud i kaos.

Derfor skal venstre på det indstændigste anbefale, at ministeren får denne midlertidige bemyndigelse, og at folketingset påtager sig ansvaret for at hjælpe regeringen med at rette projektet op.

Kalnæs (SF):

Under den debat, vi havde om energiredegørelsen her for et par dage siden, erkendte energiministeren, at der måtte gøres noget, efter at der i lang tid ikke var blevet gjort noget fra energiministerens side, og den erkendelse vakte en del glæde. Men jeg vil nok sige, at det vækker nogle bemyrninger, når vi finder ud af, at det eneste, ministeren kan foreslå der skal gøres, er, at vi giver samtlige beføjelser i forbindelse med naturgasprojektet til ministeren selv.

Det er en bemyndigelse, som går ud over alt, hvad jeg har været med til, jeg har ikke

[Kalnæs]

set noget lignende før. Det er for en kort tid godt nok, men en bemyndigelse, der er så vid, og som bliver brugt i et halvt år, kan være med til at bestemme meget af den retning, projektet skal have.

De forslag, der skal fremlægges til december, vil i høj grad være bestemt af de undersøgelser, man laver i det halve år. De ændringer, de beslutninger, ministeren eventuelt måtte træffe i løbet af det halve år, kan meget nemt bestemme, hvilken retning projektet næsten er nødt til at bevæge sig i efter det halve år. Det halve år kan bruges til meget. Det kan bruges til modsatrettede ting, for bemyndigelsen er sådan udformet, at det er fuldstændig op til energiminister.

Jeg synes, det er en dårlig idé i det hele taget at give en bemyndigelse til energiminister, og det er ret fantastisk, at man fra regeringens side mener, at det er bedre, at alle afgørelser skal kunne træffes i ministeriet; det vil sige, at man flytter administrationen af dette projekt fra et privat aktieselskab til ministeriet. Jeg tror, det helt generelt er en meget dårlig løsning.

En sådan bemyndigelse kan jo bruges til at rette op på økonomien. Man kan på den måde, ministeriet nu vil arbejde på, satse på først og fremmest at forbedre projektets økonomi med alle midler. Det er en mulighed. Det erkender jeg fuldstændig.

Men der er også andre muligheder. Bemyndigelsen kan altså også bruges til at give ny industristøtte via dette projekt. Man kan se lidt mindre striks på industrien, og så kan man, sådan som Industrirådet gerne vil have det, give billig naturgas til industrien i det område af Danmark, hvor projektet er lokaliseret. Det bliver en slags omvendt egnsudviklingsstøtte, og den bliver altså betalt af skatteyderne generelt. Man kunne meget vel tænke sig, at det var en ret nærliggende mulighed.

Når der er de to muligheder, kan det være rimeligt at prøve at vurdere, hvad for en det er mest sandsynligt vil blive brugt. Selv om energiministeren måtte have de allerbedste hensigter med en sådan bemyndigelseslov, må vi se på, som hr. Lennart Larson var inde på, hvad ikke bare den enkelte person, men også de rådgivere, der står bag ved personerne, mener. Dér må vi sige, at regeringen har den generelle holdning, at man skal privatisere. Vi må se på, hvem det er, der vil være

med til at gennemføre en sådan bemyndigelseslov. Det er hr. Lennart Larson, det er fru Annelise Gotfredsen, det er hr. Emmert Andersen fra regeringspartierne med støtte af hr. Maisted fra fremskridtspartiet. Disse 4 folketingsmedlemmer er nogle af de kraftigste modstandere af dette projekt, og man kan jo spekulere på, i hvor høj grad energiminister vil køre sin linje – hvis han har en linje – eller lytte til disse energipolitiske ordførere. Bagved vil så stå Industrirådet og borgmester Arne Hansen fra Naturgas Syd. Hr. Steffensen og fru Lone Dybkjær, som formentlig skal være med til at gennemføre lovforslaget, hvis det skal gennemføres, kan jo spekulere på, hvad resultatet af bemyndigelsen vil blive.

Vi kan læse i Information i dag, at den aftale, der er indgået mellem Danske Fjernvarmeværkers Forening og Naturgas Syd, er underskrevet i energiministeriet, på energiministerens kontor, og vi ved, at de separate aftaler er noget af det, som har givet de største problemer for naturgasprojektet, og jeg synes ikke, at det lover godt for en sådan bemyndigelseslov. Vi kan i hvert fald ikke deltage i det på nogen måde. Vi vil ikke kunne deltage i en bemyndigelseslov generelt og slet ikke i denne.

Maisted (FP):

Hr. Kalnæs havde jo travlt med at tage mig med som støtte for dette forslag. Det kan hr. Kalnæs ikke vide noget om. Jeg er imponeret over den omsorg, han viser private aktieselskaber. Det er fantastisk påfaldende, at et parti som SF, der bestemt ikke er tilhænger af private virksomheder, gang på gang fremhæver D.O.N.G. som et privat aktieselskab.

Dette lovforslag er bestemt ikke vor cocktail – det vil jeg godt sige med det samme. Enhver i dette hus ved, at der foregår forhandlinger, og derfor kan jeg ikke på nuværende tidspunkt sige, om vi vil støtte dette forslag. Det er ganske klart, at vi skal have noget andet i bytte, ellers støtter vi ikke forslaget.

Jeg er imponeret over denne regering, over, at en liberal minister udarbejder et bemyndigelsesforslag, hvis effekt man kan have sine tvivl om. Men denne regering går jo ind

[Maisted]

for optimisme, og det har den unægtelig også brug for.

Hvad er det, vi har set de sidste dage? Det er en regering, der fører radikal besparelspolitik, SFs kulturpolitik, kommunistisk udenrigspolitik, socialdemokratisk skattepolitik, og her ved vi ikke rigtig, hvilken energipolitik denne regering agter at føre.

For vort vedkommende ligger det ganske klart, at vi kun støtter et sådant forslag, såfremt vi opnår noget andet i bytte.

Emmert Andersen (CD):

Som alle ved og erkender, er naturgasprojektet i svær nød. Det er derfor vigtigt, at vi nu og her gør en ekstra indsats for at redde så meget, som reddes kan.

Ministeren har fremsat forslag om bemyndigelse til ham vedrørende projektets gennemførelse. Bemyndigelsen er meget vidtgående, men gælder dog kun til 1. december i år, hvor loven skal tages op til revision.

CD mener, at det i den nuværende situation er hensigtsmæssigt at give ministeren den ønskede bemyndigelse, og vi indstiller lovforlaget til vedtagelse.

Lone Dybkjær (RV):

Hr. Lennart Larson var inde på et hav af ting, som denne bemyndigelse skulle bruges til. Det er selvfølgelig interessant at vide, navnlig da der ikke i selve teksten til lovforlaget om bemyndigelsen står så forfærdelig meget. Vi skulle jo stort set belyse og analysere hele naturgasverdenen og den kommunale verden i sammenhæng. Det synes jeg er for voldsomt. Jeg mener, at det, det drejer sig om, er to ting. Den ene er spørgsmålet om omkostningerne og finansieringen heraf, og den anden er salget. Det er det afgørende. Jeg havde opfattet, at denne bemyndigelseslov primært skulle benyttes til at få salget i gang på nuværende tidspunkt.

Jeg vil godt sige til hr. Lennart Larson, at jeg behøver ikke så forfærdelig meget analyse af den struktur, der er lavet af en tidligere venstreenergiminister. Det har alle dage været en dårlig struktur, det behøver vi såmænd ikke nogen særlige analyser af. Spørgsmålet er bare, hvad vi gør, når vi står med den struktur og projektet har levet siden 1979. Der er ikke et menneske her med kendskab til D.O.N.G. og den struktur, der er opbygget

nu, der ville gentage denne strukturelle opbygning. Så meget tror jeg dog de fleste har lært. Så den analyse mener jeg såmænd ikke man behøver. Men der er andre analyser, man naturligvis er nødt til efterhånden at få taget hul på, bl.a. af det omkostningsmæssige og det salgsmæssige, alene af den grund, at jeg synes, at ingen står sig ved alle de påstande, der svæver rundt om dette projekt på nuværende tidspunkt.

Det radikale venstre har foreslået forskellige modeller i de forhandlinger, der har været. Vi har foreslået, at man skulle lave en nævnsmodel, altså at man byggede på det nuværende system og satte tre personer, eller hvor meget det nu skulle være, til at afgøre sagerne, når der var uenighed. Regeringen har altså valgt noget andet, nemlig en bemyndigelseslov, som man kan sige er uden begrundelse og begrænsning, og det mener jeg er et stort problem.

På den anden side vil jeg godt erkende, at det er helt afgørende, at der sker en eller anden form for vedtagelse vedrørende gasprojektet her inden sommerferien, der som et minimum kan bære projektet igennem sommerferien. Det, der er problemet med dette forslag, er, at man risikerer at skabe så stor usikkerhed om forslaget, at salget i sommerperioden går i stå. Det mener jeg er den reelle nervøsit, man kan have vedrørende det. Derudover kan man naturligvis godt, som hr. Kalnæs var inde på, komme med en hel masse fabuleringer over, hvad der egentlig er tanken i det videre perspektiv, men det vil jeg ikke komme ind på her. Det reelle problem med denne bemyndigelseslov er, hvilken usikkerhed den vil skabe gennem hele sommerperioden omkring salget af naturgas, og derfor har vi altså arbejdet med en anden model.

Jeg mener fortsat – det har jeg snart sagt indtil trivialitet, men jeg vil godt gentage det – at det er afgørende for projektet, at man søger at skabe bred opbakning bag det. Hr. Maistedes byttemandel kunne jo give stødet til, at der skabes andre former for bredde i projektet. Det radikale venstres holdning skal derfor være, at vi går ind i udvalgsarbejdet med henblik på at se, om der ikke kan skabes stabilitet bag de vedtagelser, der sker nu.

(Kort bemærkning).

Lennart Larson (V):

Til fru Lone Dybkjær vil jeg kun sige, at de ting, jeg nævnte her, havde jo netop noget at gøre med finansieringen, med, om kommunerne, som jo er interessenter i de regionale selskaber, kan gå ind i en selvrisiko og hæfte for noget af finansieringen. Det har noget at gøre med markedsanalyse i relation til, hvor meget der skal gå til eksport, og hvor meget der skal gå til industrikunder, og hvor meget der skal gå til de individuelle kunder, en omkostningsanalyse af de forskellige selskaber. Hvis loven af maj sidste år skal gennemføres efter omkostningsmæssige principper, ja, så skal beslutning og ansvar følges ad. Det var faktisk kun det, jeg nævnte, ud fra min erfaring som erhvervsleder.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Nu har vi jo ikke fortrykket endnu. Jeg synes nu, at hr. Lennart Larson lagde temmelig meget vægt på det strukturelle. Lad det nu være.

Jeg er enig med hr. Lennart Larson i, at det er vigtigt, at man har ansvaret og beslutningerne placeret det samme sted, også økonomisk. Det har været en grundlæggende fejl ved projektet i dets hidtidige udformning.

Jeg vil fortsat appellere til forhandlingsviljen om dette. Dette er et SV-projekt sat i gang af den tidligere socialdemokratiske regering og venstregering, og jeg synes, at det var ønskeligt, hvis disse parter også kunne finde sammen om en løsning. Jeg opfatter i øvrigt ikke hr. Lennart Larsons bemærkninger som afvisning af denne mulighed.

(Kort bemærkning).

Lennart Larson (V):

Nej, tværtimod er det en opfordring til at løse problemerne. Spørgsmålet om, hvem der har skylden, eller hvem der har gjort hvad, eller hvem der har vedtaget hvilke lovforslag, var fru Lone Dybkjær inde på sidst. Det er ikke det, der er forudsætningen – men hvorledes kommer vi videre?

Waldorff (VS):

Det er en meget interessant situation, at de partier, som mest konsekvent og uden ophold har bekæmpet enhver mulighed for

energiministeriel styring af naturgasprojektet, nu uden at skælv på hånden laver den kraftigste bemyndigelseslov, jeg nogen sinde har set forsøgt gennemført i folketinget. De samme partier, som har kæmpet i flere år for at lave et eller andet, som de kaldte parlamentarisk kontrol med naturgasprojektet – parlamentarisk kontrol skulle i denne forbindelse forstås som at fratage energiministeren myndigheden og lægge den over til folketinget – gør nu præcis det modsatte og i et omfang, som formentlig aldrig nogen har vovet at tænke på før.

Det er virkelig en blankocheck, der er tale om med denne lovgivning. Der er tale om, at energiministeren egenhændigt kan træffe beslutning om priser, om salgsbetingelser, om omkostningsstyring, og han kan så sandelig også i det halve år træffe beslutninger om ændringer i netudbygning og den slags ting.

Som flere har sagt det, kan man selvfølgelig have mange ideer om, at energiministeren slet ikke vil misbruge alle disse bemyndigelser; der er bare ikke nogen sikkerhed for det. Det eneste, jeg vil gøre her, er at stille nogle spørgsmål, for det fremgår overhovedet ikke, hvordan det er meningen at bruge denne lov. Derfor vil jeg tage et par spørgsmål op.

For det første – det skal nok vise sig ikke at være det vigtigste – siger energiministeren i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at der skal skabes et grundlag for en samlet styring af selskabernes omkostninger, og det ligger i forlængelse af, at der hurtigst muligt skabes afklaring om, hvilke net der skal indgå som forudsætninger for varmeplanlægningen. Jeg vil godt have at vide, hvad det betyder, at der skal skabes afklaring om, hvilke net der skal indgå som forudsætninger for varmeplanlægningen. Betyder det, at energiministeren med denne lov ikke bare har bemyndigelse til at gribe ind i den konkrete netudbygning for D.O.N.G., men at han også har mulighed for at gribe ind i selve varmeplanlægningen og ændre det planlægningsgrundlag, man ellers er gået ud fra? Jeg vil gerne have at vide, på hvilken måde der skal gribes ind i netudbygningen, og hvad det er for konkrete problemer, energiministeren mener han skal løse med denne bemyndigelse.

Det andet spørgsmål er for mig at se langt vanskeligere. Jeg vil gerne have at vide, hvad energiministeren har forestillet sig at han kan

[Waldorff]

gøre, som D.O.N.G. ikke ville kunne gøre efter det socialdemokratiske forslag, altså hvad det er for beslutninger, han kan tage, som D.O.N.G. ikke kan tage. Hvis vi nu går ud fra, at ansvar og beslutninger skal ligge samme sted, hvad de faktisk kommer til efter det socialdemokratiske forslag, for så vidt angår salg til industrikunder og det samlede ansvar for projektets økonomi, hvad er det så, energiministeren kan gøre, som D.O.N.G. ikke ville kunne gøre ved selv at stå for salget til storkunderne?

Jeg kan give energiministeren én idé om, hvad han kunne gøre. Han kunne vælge at følge Naturgas Syd. Jeg synes, det er værd at understrege, at partiet venstre via deres energipolitiske ordfører gang på gang har argumenteret for, at det ikke kunne nytte noget at holde fast ved D.O.N.G.s betingelser, når industrien kun ville købe gassen på Naturgas Syds betingelser. Det er for mig at se kernepunktet i denne økonomiske diskussion, og derfor vil jeg gerne have at vide, hvad det er, energiministeren vil gøre, som D.O.N.G. ikke ville kunne gøre, hvis det stod for salget til storkunderne og kunne fastsætte betingelserne for levering til storkunderne.

Betyder dette i virkeligheden, at energiministeren nu vil sætte sig ned og prøve at forhandle sig til rette med industrien om vilkår, som passer hr. Lennart Larson, Naturgas Syd, Industrirådet og gartnerne? Er det det, denne bemyndigelse skal bruges til. Hvordan vil projektets økonomi komme til at se ud? Hvordan vil energiministeren muliggøre for folketinget at følge, at den projektøkonomi, der kommer ud af en sådan beslutning, er i orden og i overensstemmelse med de krav, såvel D.O.N.G. som folketinget stiller til naturgasprojektets økonomi?

De spørgsmål vil jeg gerne have svar på, og det skal gå lidt hurtigt, for forslaget skal jo snart vedtages.

Steffensen (KrF):

Kristeligt folkeparti er lige så lidt som de øvrige partiers ordførere tilhænger af, at man i almindelighed bygger på et bemyndigelses-system for ministrene. Det er dette lovforslag i høj grad præget af. Vi står naturligvis bag dette lovforslag som et udspil fra ministeren, for det er nødvendigt, at man kommer videre med den debat, vi nu har haft i længere tid,

og hvor det i den seneste uge er klargjort, at der er bred enighed om, at det er ønskeligt at søge bred politisk forståelse for energisituationen i Danmark. Vi mener, at lovforslaget kan være et af flere udspil.

Vi vil kort sige her, at der efter vor opfattelse absolut ikke er grund til at gå ind i substansen igen i dag. Det må være ikke bare ønskværdigt, men absolut målet, at vi finder frem til en beslutning, som hviler på et bredt grundlag i folketinget. Det har altid været vort ønske, og det er det stadig væk. Det håber vi stadig væk der er mulighed for, og det håber vi at udspillet her kan medvirke til.

Poul Nielson (S):

Flere ordførere har været inde på, at det er en lempelse, en mildning af lovforslaget, at det kun rækker frem til 1. december 1983, men ser vi på den praktiske virkning af det, ser vi, at den er modsat. Det er en ødelæggende skærpelse, fordi det betyder, at alle involverede i projektet rundt omkring, selskaber, medarbejdere osv., vil have øjnene fikseret på denne dato med henblik på at finde et svar i mørket på spørgsmålet: hvad sker der så? Dette er mere et damoklessværd, som hænger i en sytråd over projektet, og som er ødelæggende for samarbejdsstemningen i hele dette komplekse projekt. Derfor mener vi, at hvis man skal ind på at centralisere visse beslutningsmuligheder i projektet, skal det være en helt anden tankegang end den, der her er tale om.

Der er én ting i debatten i dag, der er oplyftende. Det er, at hr. Lennart Larson går ind for alt dette. Det betyder så også, at hr. Lennart Larson synes, at det er en glimrende ting, at § 3 i dette lovforslag gennemføres, hvorefter gas- og varmeprisudvalgets kompetence for så vidt angår disse ting bliver stærkt beskåret. Det er selvfølgelig et konstruktivt bidrag, når vi ser på hr. Lennart Larsons adfærd i sagen.

Anden næstformand (Mette Madsen):

Jeg tror endda, at damoklessværdet hang i et hår.

(Kort bemærkning).

Lennart Larson (V):

Hr. Poul Nielsons indlæg vidner som sædvanlig om en eller anden form for personfor-

[Lennart Larson]

følgelse, og de argumenter, som hr. Poul Nielson fremlægger, er ikke relevante, for det er klart, at enhver medarbejder, der er med til et projekt, der er ude på gyngende grund, ude i sådanne risici, vil være med til at samarbejde om at få en løsning, så han kan få en god arbejdsplads fremover og det danske samfund kan løse sine opgaver på den bedst mulige måde.

Dette er ikke en løsning, som er permanent. Det er ulogisk at forlange at få at vide, hvordan man så vil lede projektet, idet dette alene drejer sig om en analyse og en løsningsmodel for at rette projektet op. Det er en midlertidig løsning.

Med hensyn til gas- og varmeprisudvalget kan hr. Poul Nielson og jeg sagtens blive enige, for jeg er heller ikke enig med gas- og varmeprisudvalget.

Energiministeren (Enggaard):

Det er rigtigt, at dette lovforslag indeholder temmelig vidtgående bemyndigelser, som regeringen beder om i en periode at få stillet til rådighed. Det er også rigtigt, at det er usædvanligt. Det er heller ikke uden bekymringer, jeg fremsætter et sådant forslag, selv sagt. Det, som er nævnt om den politiske historie og den generelle holdning hos folketinget og regeringen med hensyn til bemyndigelser, har fortsat gyldighed.

Lovforslaget er imidlertid heller ikke den første tanke, som har været fremme om, hvad der kunne og burde gøres i forbindelse med naturgasprojektets problemer i denne fase. Der har været – som det er velkendt også fra de foregående debatter her i folketinget inden for den seneste tid – dybtgående drøftelser mellem regeringen og nogle partier med hensyn til projektets strukturelle svagheder. Jeg mener fortsat, at det er forkert at negligere disse problemer. Man skal ikke forsøge at skyde disse problemer fra sig. Jeg tror, det er rigtigt at erkende, at der også efter en periode med disse bemyndigelser er brug for at se på nogle vanskeligheder, som projektet lider under og har lidt under fra begyndelsen.

Fru Lone Dybkjær og andre var inde på spørgsmålet om de medfødte svagheder, og jeg tror, det er rigtigt at se på dem. Vi har imidlertid nogle symptomer på disse svagheder, som er kommet op til overfladen, først

og fremmest blokeringen af industrisalget, men der er også i varmeplanlægningen nogle symptomer, som viser, at samarbejdet mellem de forskellige faktorer, som er inde i projektet, ikke har fungeret tilfredsstillende.

Det er også rigtigt at konstatere efter min overbevisning, at omkostningsstyringen kun delvis er realiseret, og at der også her er et stykke vej frem.

Ansvar for beslutningerne inden for projektet og de økonomiske konsekvenser følges ikke ad i tilstrækkeligt omfang. Det har der også været overvejende enighed om. Jeg synes, det er rigtigt at konstatere også det, hvorom der har været en overvejende enighed, for det anviser nogle muligheder for, at vi i fællesskab kan korrigere nogle af de svagheder, som projektet lider af. Der har imidlertid ikke været politiske eller praktiske muligheder for at nå igennem med strukturelle løsninger i denne fase.

Også den nævnsmodel, som fru Lone Dybkjær var inde på i sit indlæg, har været overvejet. Jeg har tidligere givet regeringens vurdering til kende her fra denne talerstol. Jeg tror med al respekt for, at den er fremsat i forståelse med de kommunale naturgasselskaber – og vel i virkeligheden er en tanke, som er groet ud af den erfaring, man har i den kommunale verden – at den næppe er hurtig nok og næppe i sit princip rigtig til løsning af de blokeringsproblemer, som findes, og den løser ikke problemerne omkring omkostningsstyring eller problemerne med at få nogle ting frem, der kan være brug for at få taget op til beslutning. Derfor er denne model efter regeringens opfattelse ikke anbefalsesværdig.

Det er som sagt ikke af lyst, regeringen beder om disse bemyndigelser til at afgøre nogle ting vedrørende priser og omkostninger med henblik på at fremme en række nødvendige afgørelser i projektet, men det er for at undgå, at vi igennem sommeren og efteråret vil kunne risikere, at der ikke sker en fornuftig opbygning af projektet, ikke mindst med henblik på markedsopbygningen, men markedsopbygningen hænger også sammen med de andre ting, bl.a. med, at nogle forudsætninger vedrørende varmeplanlægningen er på plads. Jeg skal vende tilbage til det spørgsmål i anledning af det konkrete punkt, som blev taget op fra hr. Waldorffs side.

[Energiministeren]

Det er den vigtige opbygningsfase, det her drejer sig om. Denne fase vil efter mit skøn også give os en række erfaringer, som vil kunne fortælle os noget mere om, hvor problemerne befinder sig. De erfaringer, som måtte gøres i denne periode, deler jeg selvsagt meget gerne med folketinget og først og fremmest med folketingets energipolitiske udvalg.

Jeg håber og forventer, at en lovgivning som den, regeringen her har foreslået, vil virke på den måde, at den ikke vil komme meget i anvendelse – om overhovedet. Det er før set, at en lov har virket ved sin blotte eksistens, og jeg synes også, man har set tegn i den seneste tids pressereportage, som tyder på, at blot tanken om et sådant lovforslag måske kan have haft sin virkning. I så fald vil alle jo være glade.

Jeg synes, billedet med Damokles' sværd er drastisk. Jeg tror hellere, jeg vil kalde det et beredskab. I øvrigt levede Damokles jo for meget længe siden, det var omkring 400 år før vor tidsregning i Syrakus på Sicilien, han var et ungt menneske i tjeneste hos kong Dionysos den Ældre, hvis jeg husker rigtigt. Dionysos den Ældre blev udnævnt til at være et lykkeligt menneske, og da han tvivlede lidt på dette, var det, man anbragte damoklessværdet over hovedet i et hestehår for at understrege den situation, som lykken har i forhold til det at have et stort ansvar. Jeg siger det uden særlig bagtanke, men kun for den historiske interesse, det måtte have.

Det er min hensigt at arbejde tæt sammen med parterne i naturgasprojektet i den kommende tid, sådan at parterne har en fælles viden om grundlaget for beslutningerne, og så der kan være så få misforståelser som muligt, for jeg tror, at det er vigtigt, man arbejder på det samme fundament af viden. Jeg betragter kommunerne som meget væsentlige i det praktiske arbejde, ikke mindst vedrørende varmeplanlægningen, anlægsarbejder osv., og i det engagement, som kommunalpolitikere har i de regionale selskaber.

Dette lovforslag fra regeringens side er efter vor opfattelse bedre end det, der foreligger fra socialdemokratiets side om at give D.O.N.G. beføjelserne til industrisalg i en tidsubegrænset periode. Jeg tvivler også på, at der skulle være flertal her i folketinget for socialdemokratiets model. Første behandling og den senere debat i forbindelse med ener-

giredegørelsen viser det, forekommer det mig.

Jeg kan godt beklage, at der er så kort tid, som tilfældet er, til rådighed for folketingets arbejde med det foreliggende lovforslag. Det er naturligt at fremkomme med en sådan beklagelse, når man med kort varsel fremsætter lovforslag i tinget, navnlig i denne sidste del af samlingen. Denne beklagelse fremsætter jeg meget oprigtigt. Udvalget har derfor ubekvemme arbejdsvilkår for det videre arbejde med det, og jeg vil selvsagt bistå med det, som udvalget måtte føle at have behov for i sit videre arbejde med forslaget.

Nogle enkelte kommentarer til ordførerne.

Hr. Løvig Simonsen fra socialdemokratiet var inde i provisorietiden. Jeg tror, man må sige, at historiske sammenligninger mellem provisorietiden og 1980'erne bør tage hensyn til, at der er en helt væsentlig forskel i de samfund, som disse to perioder repræsenterer, og at tingene er blevet meget komplicerede. Det danske samfund har givet sig i kast med et enormt kompliceret og omfattende projekt med vidtrækkende følger for samfundet. Derfor er det ikke særlig rimeligt – bortset fra det principielle – at foretage en sammenligning mellem de to perioder. Der er en forskel på tæt ved 100 år.

Hr. Løvig Simonsen spørger, hvorfor det først er nu, regeringen kommer med forslaget. Jeg gør opmærksom på, at vi igennem nogen tid har arbejdet med disse problemer, men det er i april og maj måned, blokeringerne for alvor er kommet op i dagens lys igennem de afgørelser, som er søgt gennemført i gas- og varmeprisudvalget, og hvor svagheder i lovgivningen og problemer i projektets opbygning er kommet for en dag. Det er selvsagt ikke noget, der er kommet fra den ene dag til den anden, disse problemer har jo eksisteret, men erkendelsen af dem, også i offentligheden, er vel blevet stærkere igennem de sidste måneder.

Jeg betragter ikke 1. december som en trussel, som både hr. Løvig Simonsen og hr. Poul Nielson var inde på. Jeg betragter det som et nødvendigt hensyn til folketinget, for at så vidtrækkende beføjelser, som der er tale om her, kan tages op til en prøvelse senest på dette tidspunkt – med streg under senest.

Jeg har til fru Lone Dybkjær den bemærkning, at nævnsmodellen som nævnt efter regeringens opfattelse vil være utilfredsstillen-

[Energiministeren]

de, men jeg kan se det ønske, som ligger hos fru Lone Dybkjær med hensyn til at finde en model for at fremme nogle afgørelser, som ikke virker helt så stærkt som bemyndigelseslovgivningen. Men som sagt, vi har ikke kunnet følge denne vej.

Hr. Lennart Larson nævnedes notatet fra D.O.N.G., som er kommet til energiudvalget her for nylig. Også jeg vil understrege, at dette notat afspejler en bekymring hos D.O.N.G. med hensyn til nogle sider af projektet, men jeg vil også gerne sige, at jeg mener, at det er D.O.N.G.s ansvar, og at det er rigtigt af D.O.N.G. at gøre opmærksom på disse ting, herunder behovet for eksport af en del af den kontraherede naturgasmængde. Det har vi tidligere diskuteret her, og jeg føler, det er en nødvendighed for at mindske den økonomiske risiko, ikke mindst i opstartfasen. Det er ikke nogen endelig løsning af projektets økonomiske problemer, men det er en måde at gøre risikoen mindre på, ikke mindst i den første fase.

Hr. Kalnæs var stærkt imod bemyndigelsen og var inde på, at man nok kunne forbedre økonomien, men man kunne også anvende disse bemyndigelser på en uhensigtsmæssig måde. Han antydede vel, at man kunne give en indirekte industristøtte ad den vej. Jeg vil gerne sige meget tydeligt, at det er ikke hensigten. Jeg ville også betragte det som uønsket og urimeligt, hvis man over projektets økonomi skulle fremme formål som dem, hr. Kalnæs refererede til. Jeg kan til hr. Kalnæs' trøst føje til, at det er der i øvrigt heller ikke plads til. Projektets økonomi tillader ikke, at man tænker i de baner, efter min opfattelse.

Hr. Maisted gav ingen tilsagn ved denne lejlighed om at støtte lovforslaget, og det må jeg jo registrere, men gav udtryk for, at han omvendt naturligvis også havde bekymringer med hensyn til andre tanker, som har været fremme om sikring af projektet.

Hr. Waldorff var inde på spørgsmål om varmeplanlægningen. Til hr. Waldorff kan jeg sige, at i forhold til varmeplanlægningen er der ikke tale om nogen indgriben. Det er forudsætningerne for varmeplanlægningen, som forhåbentlig kan tilvejebringes noget hurtigere, end tilfældet har været, men der er ikke tale om, at man påvirker selve varmeplanlægningen, sådan som den findes i henhold til anden lovgivning. Derimod tror jeg,

man kan registrere tilfælde, hvor samarbejdet mellem de forskellige parter, som skal tilvejebringe forudsætningerne for varmeplanlægningen, har været mindre godt og har taget længere tid, end godt er for alle parter. Det er mit håb, at man igennem en bemyndigelse her, hvor der er brug for det, har mulighed for at fremme tilvejebringelsen af disse forudsætninger for den almindelige varmeplanlægning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Mette Madsen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det energipolitiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

24) Første behandling af lovforslag nr. L 212:

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af gas.

(Fremsat 25/5 83).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Camre (S):

Tilslutning. Intet ønske om udvalgsbehandling.

Eva Møller (KF):

Da mit partis ordfører, fru Annelise Gotfredsen, desværre er forhindret i at være til stede, skal jeg på det konservative folkepartis vegne tilslutte mig de af hr. Camre fremførte bemærkninger.

Lennart Larson (V):

Da mit partis ordfører ikke kan være til stede, skal jeg på venstres vegne tilslutte mig hr. Camres bemærkninger.

Hove Sørensen (SF):